

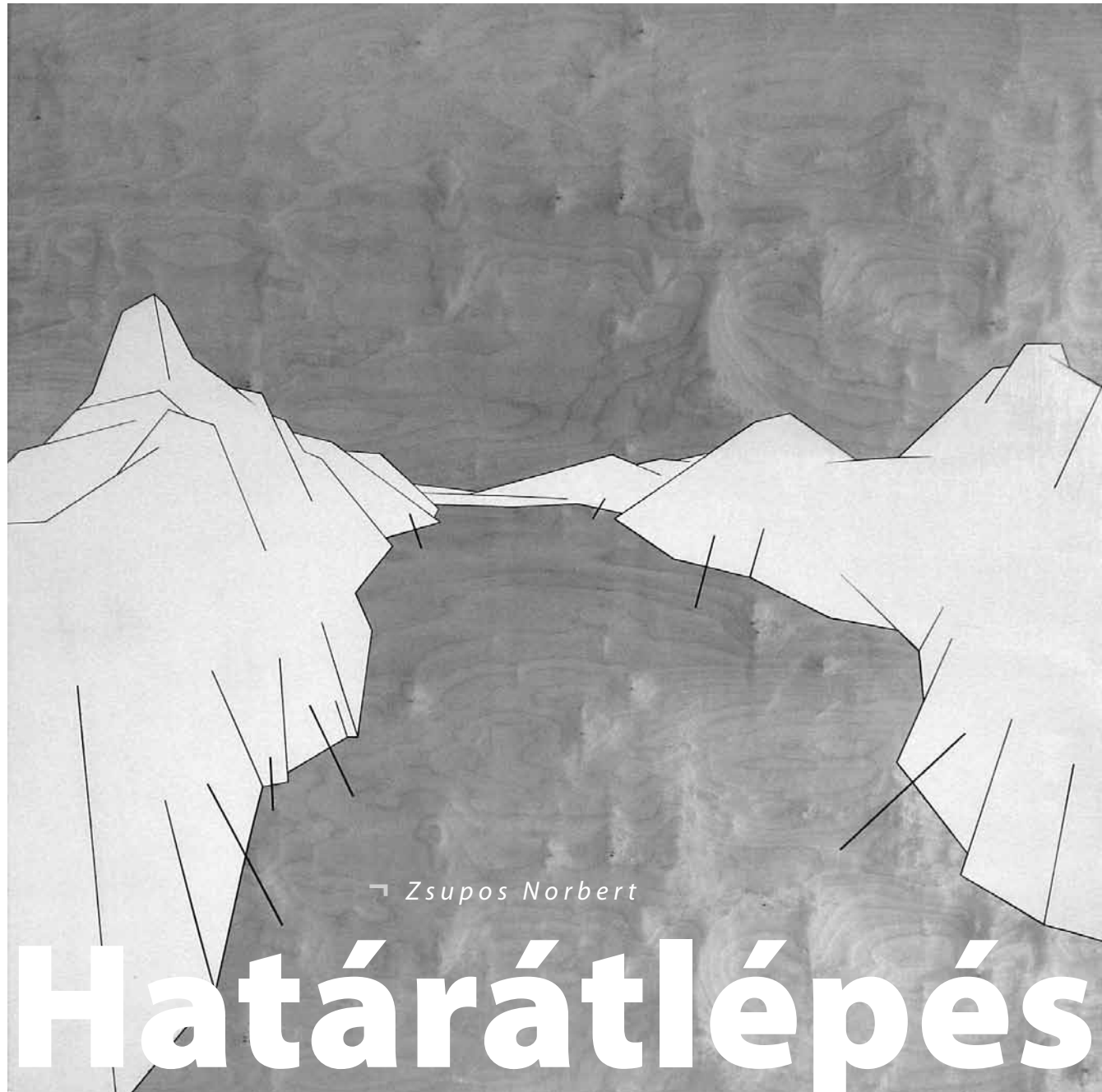
In memoriam J. C.

A mozival kezdődött. Már napok óta meg szerettem volna nézni azt a filmet — egy angol filmdrámát, már nem emlékszem pontosan a címére —, de nem sikerült rábeszelnem egyetlen ismerősömet sem, hogy eljöjjön velem. Addig-addig halogattam, hogy egyáltalán elmenjek és megnézzem, míg majdnem lemaradtam róla: épp az utolsó pillanatban értem a kasszához, sikerült jegyet váltanom, kissé bosszankodtam is, hogy miért nem neten rendeltem meg, majd beléptem a moziterembe. Egyedül voltam; még nem kezdődött el a vetítés, a fények már kezdtek kialudni, eszembe jutottak Buñuel szavai a moziról, a mozivászorról, mely olyan, mintha nyugovóra térnénk, lehunynánk szemünket, lassan elalszunk, és azután következik a film, az egész egy álom... Miután vége lett a filmnek, akkor vettem észre, hogy nem egyedül vagyok a teremben. A bejárat melletti sarokban ült, épp a ruháját igazgatta, majd a kezében szorított táskából emelt ki egy kistükröt meg valami műanyagtubust, és ahogy lassan-lassan felgyulladtak a lámpák, eltávolodtam a filmtől, azt figyeltem, ahogy rúszozza ajkát, ahogy vékony gyűrűsujjával végigsimít szemöldökén vagy ahogy könnyedén végigsiklik a műanyag székek mellett, és magamra hagy a pocsek filmzene pocsek dallamai között.

Legközelebb már nem egyedül mentem moziba, hanem a testvéreim vittek el, Évinek, a fiatalabb húgomnak a születésnapját tetőztük be egyik kedvenc rendezőjének újonnan megjelent filmjével. Megint abban a teremben voltam, nem emlékeztem már a lányra, aki néhány hete velem együtt nézte végig a filmet, pontosabban az arcára nem emlékeztem, a mozdulatai megmaradtak bennem, más viszont egyáltalán nem; mintha álmodtam volna. Most se voltak sokan a teremben, de mielőtt még elcsöztéltek volna a fények, a lány olyan természetesen lépett be a hangszigetelt ajtón át, mintha napjában többször is megtenné ugyanezt, egy pillanatra sem állt meg, határozott volt, szemében pedig megbújt némi ravaszság, amivel egyből lefegyverezte közönségét, mindazokat, akik csak rápillantottak. Abban a sorban foglalt helyet, ahol én is ültem Évivel és Sárival, és azt vettem észre, hogy a film közben egyre sűrűbben pillantok oldalra, csak hogy biztos legyek benne, az ismeretlen lány ott van még, nem ment el, majd később beszélek vele, gondoltam; még a film is nagyszerűnek hatott. De amikor vége lett a filmnek, ő már nem volt ott. Azon az éjszakán próbáltam először elképzelni, ki is lehet ő valójában. Elneveztem magamban — nem emlékszem már a névre, lehet, hogy Eszternek hívtam, de azt is elképzelhetőnek tartom, valami más nevet adtam neki, mondjuk Annát vagy Lillát — és arra gondoltam, hogy másnap megint elmegyek moziba, és ha kell, harmadnap ugyanúgy. Tisztában voltam vele, hogy ez az egész eleve elvetélt dolog, hiszen képtelenség, hogy mindennap filmeket nézzem, ráadásul moziban, mikor így is annyiba kerül egy jegy, főleg, ha nem kedvezményesen veszi az ember... Valami mégis elkezdett foglalkoztatni, másvalami is vonzott, nemcsak a rejtélyes lány arca, mozdulata; amikor újra a

moziban jártam — közel két héttel azután, hogy utoljára láttam őt — már nem volt ott. Meg voltam győződve, hogy egyszer csak betoppan, és leül majd valamelyik kényelmes székre; ámde nem jött senki sem. Rajtam kívül egy fiatal pár ült a teremben, egymásba akaszkodva becézte ajak a homlokot, kar a mellet, tenyér az arc négy oldalát, mintha felül akarták volna múlni egymást, kerestek-kutattak a szavak rengetegében, és jóllehet, eseten mondatok kerekedtek ezekből a szavakból, valahogy mégis egymásra letek, együtt voltak. A film után kedvetlenül kószáltam a pécsi utcákon. Nem akartam visszamenni az albérletbe, élveztem a mozi nyújtotta szabadságot, élveztem, hogy valami ismeretlenbe botlottam, és hogy egyre inkább kezdem érezni, mi lehet az a másvalami, még hogyha nem is öltött testet, parttalan tengerként bennem hullámzott, egyik utcából a másikba sodort; hol voltam egyáltalán? Nem sokkal három után mentem vissza a lakásba, kissé leverten, egyedül az a gondolat vibrált bennem, amikor a plafonon mászó fénypásmákat figyeltem, hogy másnap ismét moziba megyek.

Néhány nappal később már nem csak az ismeretlen lány miatt indultam a mozi felé; azt vettem észre, hogy nem pusztán az foglalkoztat, ő ott lesz-e majd, nem, már nem; arra vártam, hogy egyedül legyek a sötét teremben, előttem vászonnal és a vászon felszínén vibráló képsorokkal. Amikor lakótársam, Ede szintén velem tartott, egy francia filmet néztünk meg; éreztem, hogy akkor nem ugyanaz volt, mint mikor egyedül vagy teljesen idegenek körében ülök ott. Valószínűleg észrevette rajtam, hogy zavarban vagyok, még a film kezdete előtt megkérdezte, miért feszengek annyira, de nem válaszoltam, hallgattam, vártam a filmet, a pillanatot, a belemerülést. Ez volt az a pillanat, amikor hirtelen — és egyszerre — minden egybemosódott, vagy csak úgy tűnt, mintha egybemosódna, fogalmam sincs; mintha már nem lettem volna *ott*, de *ez az ott* nem foglalt magába egyértelmű teret vagy akár időt; máshol voltam, és egyedül abban voltam biztos, hogy *ezt* csak én érzem így. Csak én, gondoltam a film alatt, és próbáltam elvonatkoztatni, elfelejteni a körülöttem ülőket — mivel időközben egyre többen és többen lettek a teremben — és csak a belemerülésre, az ottlétre, arra a másvalamire koncentrálni. Észre se vettem, hogy a filmnek rég vége van, és Edével ülök egy zajos kávézóban, valahol a belvárosban, a sétálóutca közepén. Ede hallgatott, olykor az arcomat nézte, olykor az asztalra pillantott, az üres poharakra, és a sörtől habos szélüket piszkálta ujjával. Majd miután még egy kört rendelt, megkérdezte, mit csinálok mostanában, különösen késő délután, este, sőt még azután, hiszen volt már alkalom, mikor hajnali négykor érkeztem meg. Nem feleltem. Azt kérdezte, hogy tud-e valamiben segíteni nekem, bármiben, és ha tud, akkor segít; megráztam a fejem, azt mondtam, nem kell, nincsen semmi baj, csak szeretek egyedül lenni az utóbbi időben. Minden nap?, kérdezte kissé ingerülten. Most sem feleltem, hallgattam, és arra gondoltam, hogy úgysem értené meg, semmit sem, tulajdonképpen senki sem értene meg, mert még én sem értem — és nem is szeretném —, egyedül ez az új módszer vagy látásmód az, ami foglalkoztat,

↳ Zsupos Norbert

Határátlépés

az elvonatkoztatás lehető legbanálisabb képessége, például az, hogy most sem figyelek rád, Ede, még itt vagyok, egy, talán két percig, arra összpontosítok, hogy csupán a szemedet látom, két, vizenyős szemgolyót, fáradtan és kocsonyásan lebegnek az asztal fölött nem sokkal, kissé vicces is, és várom az alkalmat, amikor azt mondhatom neked, hogy elegendem volt, menni akarok, és te persze kissé felháborodsz, már most is nagyon ingerült vagy, de mégis elengedsz, majd még annyit mondasz, máskor megbeszéljük a dolgot, csak hogy elrejtse bosszankodásodat és ápolod a kapcsolatok illúzióját. Ekkor gondoltam arra, hogy elutazom. Nem igazi menekülés volt ez, ahogyan most visszaemlékszem rá, inkább egy újabb elvonatkoztatás, egy gyakorlati része annak a folyamatnak, ahová a moziba járás vezetett el engem. De még ez sem lehet biztos, mivel minden felcserélhető az emlékeimben, összekeveredik egymással az a világoskék szempár a terem sötétjében és az, ahogyan magam mellett érzem a hűgaimat, egybefolyik a filmek képe egymással, nem lehet megkülönböztetni azokat, mintha egyetlen film volnának. Azt éreztem, hogy indulnom kell, mert *el kell indulni minden úton*, már a filmek sem érdekelték, nem érdekelt a moziba járás sem; mintha arra a túloldalra kerültem volna, ahol korábban a lányt láttam, mintha én is azon az oldalon álltam s csak vártam volna, hogy végre elmenjek. Először arra gondoltam, hogy egyik régi barátomat, Ricsit látogatom meg, aki akkoriban Pesten lakott a hatodik kerületben, egy földszinti garzonban, egy lánnyal együtt, ahogyan az egyik e-mailjében írta hónapokkal korábban. Nem hiszem, hogy komolyan gondolta volna a meghívást: magam előtt láttam az arcát, tudtam, mennyire elképedne, ha meglátna a küszöb túloldalán, ráadásul néhány táskával a hónom alatt. Nem, nem lehet, mondtam magamnak, amikor befordultam az Ágoston térre; egyedül kell lennem. Azon az estén ismét céltalanul bolyongtam, akárcsak akkor, amikor a lányt láttam a moziban... Régóta nem gondoltam már rá, és mikor észrevettem a templom közelében eldugott egyik pad szélén, szinte elállt a lélegzetem. Persze nem egyedül volt. Próbáltam úgy manőverezni, hogy közelebb kerüljek hozzájuk, próbáltam még több mindent megismerni, amit hozzá lehetne kötni, felismerni a pillantását, a könnyedséget, ahogyan ülni szokott a moziteremben, vagy megismerni a hangját, hallani a szavait. Annyira belemerültem ezekben a képzelgésekbe, hogy megbotlottam: pontosan előttem kötöttem ki, hasmánt elterülve, az orrom, ha nem is eltörve, de mindenképpen megrepedve, a szemüveg szintén, valahol a jobbomon. Előbb a kuncogást hallottam, amit egy unott, érces hang kánonban követett, majd arra figyeltem fel, hogy a lány megkérdezi, minden rendben van-e, nem esett-e semmi bajom. Hogy esett-e?, kérdezek magamban vissza. Persze, minden oké, válaszoltam csendesén. Majd valami köszönetfélét hebegtem — mintha meg is hajoltam volna — és próbáltam mihamarabb magam mögött hagyni a padot, a templomot, az épp annyira kínos, mint amennyire menthetetlen helyzetet. Amikor másnap felébredtem, két dologban voltam teljesen biztos: egyrészt ha az orrom nem is, de a szemüvegem lencséje megrepedt, a keret

teljesen tropára ment; másrészt nem emlékszem a lány hangjára, akármennyire is összpontosítok rá, nem sikerül felidézniem, mégis egyre többet gondolok rá. Próbáltam nem figyelni másra, mint az emlékre, szitottam a foltokat, melyekben megkövülve derengett a hangja — akár valami halk visszhang a kagylóhéj belsejében —, de sehogy sem sikerült. Gyorsan kikászálódtam az ágyból, megmosakodtam, összeütöttem magamnak egy rántottát, és pontosan a kávénak szánt víz forrása közben hallottam a mobilom csörgését: Sári tudatta velem, hogy anyánk tegnap este teljesen váratlanul hazautazott, és nem, való igaz, nincs a legjobban, de ez most nem teleföntéma. Azonnal menjek haza.

Közel egy héttel később, miután visszautaztam otthonról Pécsre — Ede unszolására — megint csak elmentünk az Apollóba; kinézett magának és barátnőjének egy filmet, valami koreai rendezőtől. Arra gondoltak, engem is elhívnak, ne legyek már olyan egyedül. Tisztában voltam vele, hogy nem visszakoZHatok, nagyon megbántanám őt, annak ellenére, hogy semmi kedvem nem volt a mozihoz. Egyik cigiről gyújtottam a másikra, kedvetlenül forgattam az ujjaimban a csikkeket, legalább kétszer körbejártam a háztömböt, mire megérkeztek. Karonfogva érkezett Livivel, a barátnőjével, és ahogy lenni szokott, már az utca sarkánál hallottam, ahogy vitatkoznak egymással — akár két iskolás gyerek, mindenben hajba kapnak. Most épp a filmen veszekedtek. Hogy nem jó rendező; hogy néhány éve készített egy buddhista témájú filmetűdöt (ami valóban élvezhető volt), de azóta csupa allegória az egész; és hogy didaktikus és elviselhetetlen és ráadásul a filmzene és még az is, hogy sokszor nem beszélnek a filmjeiben stb. Örömmel mondtam Edének röpké két órával később, hogy nem, biztosan nem csatlakozom hozzájuk; inkább sétálok. Egyedül?, kérdezte tekintete, de láttam, hogy valójában nem bánja. Majd csak annyit mondott, kösz, öregem, és elviharzott a fanyalgó lánnyal együtt. Biztosan a szexre gondolt. Az Ágoston tér felé mentem. Próbáltam kiverni a fejemből Edét meg Livit, hogy ők ketten most a lakásban egymást falják; próbáltam elvonatkoztatni, és ismét a másik oldalra jutni, közelebb kerülni ahhoz a másvalamihez. A lányra gondoltam, akit nem ismertem, a lányra, akit már nem ismerhettem meg.

Egy őszi napon láttam újra a lányt. Elmúlt fél év, egyetemre jártam már; a hűgaim szétszéledtek, Sári Bécsbe költözött anyához, Évi pedig Sopronban tanult, hogy közelebb legyen hozzájuk; Ede elutazott külföldre, hogy szerencsét próbáljon Berlinben, ahol Livi tanult. A város megváltozott, mintha átrendeződtek volna benne a dolgok, az épületek más és más oldalukat mutatták. Próbáltam megtalálni azokat a régi útvonalakat, melyeket korábban követtem, de úgy éreztem, mindig egy újabb falba ütközöm. Egyedül az elvonatkoztatás, a bágyadt szemlélés segített abban, hogy eligazodjam a mindennapok árjában, a zötykölődő autóbuszon, amikor azt képzelem, hogy ő is ott utazik valahol a közelemben, biztosan zenét hallgat, a haja sötétebb színű, mint korábban, valahogy vöröses árnyalatban vibrál az októberi napfények közepette; egy citromsárga kendő van a nyaka köré tekerve, a fülében pedig egy hófehér fülhallgató kí-

gózik, aminek a vége elveszik kordbársony kabátja zsebeinek rengetegében. És ami átsegített a céltalan bolyongásban, amikor újabbnál újabb útvonalakat próbálok találni magamnak a kacskaringós utcákban — miközben a gondolataim telis-tele a kurzusok haszontalanságával —, és körülöttem az elvonatkoztatott szemgolyók lebegnek vagy mindenki csupa Magritte-egyenruhában és esernyővel a kezében, vagy egyszerűen csak a cipőket látom, mindegyik türelmetlenül kopog, siet valahová, mintha a mozivászonról sétáltak volna le... És azon rágódom, hogy mindhiába utaztam el, nem sikerült találnom egyetlen olyan helyet sem, ahol ez a kettő, a teljesen valótlan, az a másvalami összeér a rutinos mozdulatokkal telített hétköznappokkal, a menetrend szerinti járatokkal, az üres beszélgetésekkel. Egy helyet, ahol nem lehet szó határokról, és ahol egyetlen szó is a jelentések végtelen lehetőségével rendelkezik; ahol a szavak egyáltalán nem áttetszőek. Azután észreveszem őt az egyik kávézó ablaküvege túloldalán. Egy könyvet olvas, és persze, ahogy elképzeltem, fülhallgatóval van behálózva; előtte az asztalon egy csésze gőzölög. Megállok az ablak előtt, amiben tükröződik a város, az októberi fények megcsúsznak rajta; arra gondolok, mi lenne, ha bekopognék, felismerne vajon engem, miről beszél-nénk egyáltalán? Azután felpillant, észrevesz engem. Hosszú ideig nézzük egymást; arcát néha elrejt a tükröződés. Tenyerem az üvegre simul. Mindketten várunk. Várok.

